

Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oslo og Akershus

NOF OA
Postboks 1041 Sentrum
0104 OSLO
Org.nr. 975 615 308

Frogn kommune
Postboks 10
1441 DRØBAK
postmottak@frogn.kommune.no
eli.moe@frogn.kommune.no
guro.merlid@frogn.kommune.no

leder@nofoa.no
Medlemsrelatert: medlem@nofoa.no
Økonomisk: kasserer@nofoa.no
Vernesaker: naturvernkontakt@nofoa.no
www.nofoa.no

Vår ref.: sak/459

Deres ref.: 16/01493-5

Dato: Oslo, 4. mai 2017

Merknader til forvaltningsplan for gjess i Frogn kommune

NOF OA (Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oslo og Akershus) og NOF Drøbak-Frogn lokallag viser til at forslag til forvaltningsplan for gjess for Frogn, datert 17.11.2016, er lagt ut på høring. Vi har merket oss at kommunen særlig ber om innspill til foreslåtte tiltak på Brevikstrand:

- Alt I: Etablering av hekk nær vannkanten, med skjult åpning
- Alt II: Avsetting av området som friområde for gjess, inkl. informasjonstiltak

Innledning

Våre foreninger vil uttrykke vår store undring og skuffelse over at vi ikke har blitt involvert i arbeidet med denne forvaltningsplanen. Vi burde være en svært naturlig, ja, nærmest selvfølgelig samarbeidspartner i en sak som så til de grader berører våre mål og arbeidsområder. NOF OA og lokallaget i Frogn har blant annet som mål å:

- Stimulere til ulike ornitologiske undersøkelser og aktiviteter
- Fremme interessen for og bedre kjennskapet til fuglene og deres livsmiljø
- Verne om naturen, særlig fuglefaunaen

Dette er temaer som går direkte inn i problemstillinger behandlet i planen som studenter ved NMBU har utarbeidet for Frogn kommune. Vi har ved flere anledninger i høst kontaktet kommunen for å bli oppdatert om status for arbeidet med denne saken, men våre henvendelser har ikke blitt besvart. Når det står i forordet til NMBU-oppgaven at NOF har bidratt med viktig informasjon, så stemmer kanskje det, men vi har ikke på noe tidspunkt blitt involvert i arbeidet med å lage forvaltningsplan basert på NMBU-rapporten. Det beklager vi sterkt.

Merknader til planen

Vurdering av ulike bestandsregulerende tiltak

En forvaltningsplan for en art skal sikre at bestandene av arten holdes innenfor visse grenser; bestanden skal ikke være større enn bærekapasiteten tillater over tid, og den skal ikke bli så liten at bestanden står i fare for å dø ut. Samtidig skal en slik plan bidra til å dempe konflikter og framheve og forsterke positive effekter.

Generelt er det slik at reduksjon av en art i et område, fører til at det blir ledige territorier (revir), og området vil fylles opp av individer av den «flytende» delen av bestanden, altså individer som av en eller annen grunn ikke hekker. I mange tilfeller blir det altså et nullsumspill.

Jakt

Dette er en form for bestandsregulering som er mye brukt, det vil si å redusere antallet av en art ved legitim eller ulovlig jakt, altså ved skyting. Ved fri jakt på for eksempel en fugleart er det usikkert hvor effektivt og målrettet det er som forvaltningstiltak. Ledige territorier overtas av andre individer, og man kan ikke være sikker på at riktig art og ønskede individer av arten tas ut. For rødlistede arter vil jakt i mange tilfeller være svært risikabelt og uheldig for bestanden. Arter som er vanlige i Norge totalt sett, kan dessuten være sjeldne eller fåtallige i deler av landet, og da vil jakt i slike områder være uheldig.

Eggpunktering

En mer «human» måte å holde en bestand nede på, er å punktere egg. For noen arter kan dette fungere, mens andre arter ser ut til å bli lite påvirket av dette tiltaket. Eggpunktering hos gjess kan ha god effekt i avgrensede områder der man har kontroll på bestanden. Dette tiltaket må gjennomføres av myndighetene ved bruk av fagkyndige.

Arealendringer

Fuglebestander kan endres ved å fjerne eller forringe viktige habitater, som raste- og beitelokaliteter, spillplasser og hekkeområder. Drenering av myrer og våtmarker samt flatehogst er eksempler på at arealendringer påvirker arter knyttet til disse biotopene negativt.

Biotoprestaurering

Å restaurere eller tilbakeføre arealer vil virke positivt på opprinnelige bestander. Aktuelle tiltak er å fjerne grøfter og dreneringer i myr og våtmark, samt over tid etablere en flersjiktet og variert skog der det har vært monokultur.

Mating

Mating av fugl kan øke bestanden hos enkelte arter, men dette kan påvirke andre arter negativt. Mating kan være aktiv og bevisst foring eller indirekte via åpne søppelplasser. Utsiktet mating kan være arealer der enkelte arter av fugl trives og finner mye mat. Eksempler på dette er gressplener, parkområder, avfall som slippes ut i naturen (som fiskeslo). Også fugleforing vinterstid kan øke antall individer av enkelte arter.

Fysiske tiltak

Tiltak for å få enkelte arter til å trives eller mistrives er også en form for bestandsregulering, enten det er fuglekasser som settes opp i terrenget, duepigger på Oslo S, eller tetting av såkalte «dueloft».

Ferdsel

Menneskelig ferdsel er også en påvirkningsfaktor, enten det er turer i skog og mark, jakt, motorisert ferdsel, boligbygging, industrianlegg eller andre tilrettelagte stier og ferdsel i utmark der økt ferdsel kan være en ulempe for noen arter.

Internasjonale avtaler

Norge har sluttet seg til en rekke internasjonale konvensjoner som skal sikre biologisk mangfold, og som forplikter oss til å sette i verk ulike tiltak.

- Bonnkonvensjonen – om beskyttelse av trekkende arter av ville dyr
- Vannfuglavtalen – regional avtale under Bonnkonvensjonen om vern av trekkende vannfugl
- Bernkonvensjonen – den europeiske naturvernkonvensjonen
- Ramsarkonvensjonen – om vern av våtmarksområder av internasjonal betydning
- Biodiversitetskonvensjonen – om bevaring og bærekraftig bruk av biologisk mangfold

I tillegg eksisterer det en rekke nasjonale og regionale avtaler og fredningstiltak. Disse avtalene og konvensjonene gir forpliktelser som påvirker forvaltningen av grågås. Samtidig inneholder avtalene ulike bestemmelser om unntak, særlig for arter eller individer som volder skade. Forvaltning av gjess er et felles ansvar for alle land som berøres av arten. Problemene knyttet til skader forvoldt av gås må løses gjennom virkemidler som ivaretar hensyn til gjessenes behov, samtidig som de ikke påfører enkeltbønder eller andre urimelige økonomiske belastninger (DN-rapport 1996-2).

Forvaltningsplanens anbefalinger

Kommunen ser behov for en forvaltningsplan for gjess. Etter NOF OA og Drøbak-Frogn lokallags syn har ikke kommunen større problemer med gjess, og en egen forvaltningsplan anser vi ikke å være nødvendig.

Forholdene på Brevik brygge og strand

Ut fra planen er det kun ved Brevik brygge det er ønskelig å gjennomføre tiltak for å redusere «gåseplagene». Problemet er store mengder avføring sommerstid som gjør det utrivelig for badegjester å oppholde seg her. Det er fullt forståelig. Dette kan løses ved konkrete tiltak på stedet, uten å lage en handlingsplan for hele kommunen.

Vi har forholdsvis god oversikt over hvor det hekker gås i Frogn kommune, antall og hvilke arter det dreier seg om. Riktignok passerer store mengder gjess kommunen på vår- og høsttrekket, men dette utgjør ikke noe problem for badegjester. Tvert imot er det flotte naturopplevelser for de som er så heldige å få se gåseflokkene som trekker over Drøbaksundet.

Frogn kommune har kyst til Drøbaksundet i Oslofjorden i vest og til Bunnefjorden i øst. Innenfor kommunegrensene hekker det grågås med 4–6 par og hvitkinngås med omlag 2 par. Ingen av de europeiske gåseartene kortnebbgås, dverggås, tundragås, stripegås, rødhalsgås eller sædgås hekker i kommunen, eller har opphold i kommunen eller på tilstøtende arealer gjennom året.

Kanadagås har ikke hekket i Frogn kommune de siste 5 år, og ses kun fåtallig. Bestanden har gått kraftig tilbake grunnet jakt og eggpunktering. Arten er også på norsk svarteliste som innført og uønsket art (kategori SE – svært høy risiko).

Det er altså en svært liten hekkebestand av gås i Frogn kommune. Forvaltningsplanen gir inntrykk av at det i Bunnefjorden og Brevikområdet er så mange individer av både grågås og hvitkinngås på sommeren og ettersommeren, at gåsemøkk på gressplenene oppfattes som et lokalt problem. Men dette er gjess som har hekket i andre kommuner enn Frogn, og som trekker over til Brevik for beiting.

Det hevdes, blant annet i en artikkel i Amta, at gjess legger igjen så mye som 30 kilo med fuglemøkk per dag på Brevikstranda på de verste dagene. Dette stemmer ikke. Ei gås produserer 150–600 gram med ekskrementer per dag, avhengig av hva den spiser. For eksempel så legger gjess som mates med brød igjen betraktlig mer avføring enn individer som kun beiter gress. En gåseflokk kan legge dog igjen betydelige mengder avføring på enkelte lokaliteter. Men for å produsere 30 kg avføring per dag må det være minst 100 beitende gjess der hele dagen, fra morgen til kveld, noe som ikke er tilfelle. Avføringen inneholder dessuten mye væske, og vekten av tørr gåsemøkk blir ikke mer enn 30–50 gram per individ per dag.

Uansett antall fugl har vi forståelse for at badegjester synes det er ekkelt eller lite tiltalende å legge ut håndklær eller annet på en plen der det er mye gåsemøkk. Samtidig er det alltid noen besøkende som synes det er hyggelig å mate gjessene. Dermed har mennesket selv lagt opp til å trekke gjess til friområder.

Aktuelle tiltak på Brevikstranda

I utkastet til forvaltningsplan foreslås ulike tiltak. Det anbefales at Frogn går sammen med andre kommuner for å punktere egg og drive gåsejakt. I tillegg vises det til at det kan være aktuelt å plante en hekk ved overgangen sand–gras på Brevikstranda.

Eggpunktering og jakt gir dog ingen varig effekt. For mer varig løsning må man dels gjøre området mindre attraktivt for gjess, og dels må man sørge for at gjessene beholder sin naturlige skyhet overfor mennesker.

Gjess som mates mister sin skyhet, og gjør det motsatte av å holde seg unna. Fordi de lærer at det er mat å få, tilstrekkes gjessene til friområder hvor det er folk. Samtidig blir mengden avføring langt større av utnaturlig brødmatt (og fuglene blir i tillegg svært feilernærte).

Ved å oppfordre folk til å ikke mate gjess i kommunen kan mye være oppnådd. I mange andre land er det forbudt med mating av vannfugl i urbane strøk, på friområder og i vernete områder.

Gjess, særlig i mytetida, ønsker fri løpebane til vannet. Finnes ikke det, blir området straks mindre attraktivt. Lav hekk kan fungere bra, men det holder også med lave gjerder, rundt 40–50 cm høye er tilstrekkelig. Effekten er like stor selv om det er åpninger i hekk eller gjerde hvor mennesker kan passere.

Jo lenger vekk fra vannet gressplenen begynner bidrar også til å gjøre arealet mindre attraktivt for gjess. Forslaget om å ha Brevikstranda som et friområde for gjess tror vi dog vil møte stor motstand hos befolkningen.

NOFs anbefalte tiltak

Følgende tiltak mener vi må prøves ut og evalueres, før andre tiltak vurderes:

- Forbud mot mating av vannfugl
- Lave hekker eller gåsegjerder
- Publikumsinformasjon om tiltakene

Avslutning

Det er viktig å finne målrettede tiltak som løser utfordringene på Brevikstranda, og ikke generelle tiltak som fører til desimerte gåsebestander (jakt, eggpunktering), når det ikke er målet. For øvrig er det slik at gjess, som andre ville fugler, henter føde der den er lettest tilgjengelig. Når man har anlagt et område med friskt, grønt gras ut mot strandkanten, må man forvente at gjess søker seg dit. Problemet er altså menneskeskapt, og må løses med fornuftige, varige tiltak. NOF bidrar gjerne med fagkunnskap og erfaring, og vi ber om å bli kontaktet før eventuelle tiltak skal iverksettes.

Vennlig hilsen

Håkan Billing
leder NOF OA

Ivar Ruud Eide (sign.)
leder NOF Drøbak-Frogn